

בשקט, בשקט, נכנס החזיר להיכל - מיניסטריון התעמולה

שאלו כדוגמתו בשום מישר דמוקרטי בעולם

בבריאות, וכשם שכל המומחים לענייני המינהל המקומי חובשים כיפות. חיבור שני מוצגים מפתח אזה - מישרדי הביטחון ומישרדי התעמולה - הוא מסוכן ביותר. הפגז המחזיק בהם חולש על מצבורי כוח מיוחדים, חדש מסוגו בארץ.

עור התעמולה

מכל אנשי רפ"י - שימעון פרס. למה דווקא הוא? ליכאורה - שוב מיקרה. הוא עזר להחזיר את דיין הגיע לו. הוא נכשל בתחבורה. היה צורך למצוא לו מישרד חדש. מישרד התעמולה היה פנוי. מכל איש המדינה, שימעון פרס הוא המתאים ביותר להיות הפרוץ פגז המיניסטר היהודי.

חייבת המדינה "להסביר" לאדם מה עדין לחשוב ולעשות. האזרח הוא צרכן של הסברה. המסביר לצרכן הוא שריהתעמולה, הפרוץ פגז המיניסטר.

קפה שהממשלה צריכה, להסביר את עצי מה - כלומר, שאינה יכולה לסמוך על ההתמודדות החופשית של דיעות. מישרדי הסברה יבקש, מטבעו, להדריך ולכוון את זרם המידע. הוא ירצה להשתלט על כליהתקשורת.

בשקט, בשקט, נכנס החזיר להיכל. המדינה היתה עסוקה. חברי הכנסת היו טרודים. היה משבר קואליציוני. גולי דה כמעט הלכה. דיין כמעט הלך. מי היה יכול לשים לב ליצור הקטן שנכנס על ארבע, מבعد דלת צדדית?

מדוע לשימעון פרס? מדוע דווקא עכשיו? מדוע נמסר לרפ"י? הכל נראה מיקרי, המצאה של הרגע, פרי משבר בלתי צפוי. אך מאחורי המיקריות, בולטת השיטה. המישטר הקיים בישראל זקוק למישרד הסברה, מפני שהוא נמ"צ במצב של התמוטטות.

מ דוע קם מישרד התעמולה הישראלי דווקא עכשיו? מדוע נמסר לרפ"י? מדוע לשימעון פרס? הכל נראה מיקרי, המצאה של הרגע, פרי משבר בלתי צפוי. אך מאחורי המיקריות, בולטת השיטה. המישטר הקיים בישראל זקוק למישרד הסברה, מפני שהוא נמ"צ במצב של התמוטטות.

ואכן - כשהוחלט להקים את מישרד הסברה בישראל, היה זה מוכן מאדו שיקבל לידיו את רשות השידור, "העצמאית". טבעי שהמישרד החדש יקבל לידיו את הגופים המטפלים בעיתונות. את לישכת העיתונות הממשלתית, המוציאה תעודות לעיתונאים, והחולשת על הזרם העצום של מודעות ממשלתיות לעיתונאים - מכי שיר יעיל ביותר לשיחוד ולהענשה. ואחד הגורמים המרכזיים לשחיתות במדינה.

ועכשיו הוא ישנו. חזיר בהיכל. פיגוז במישטר הדמוקרטי. מיניסטריון התעמולה.

כל עוד היה זה מישרד חזק, בוטח בעצמו, לא היה זקוק לשרתעמולה. מנג' נון שטיפתהמוח פעל אוטומטית. ללא צורך בהנחייה מרכזית. העיתונאים הבלתי תלויים שירתו אותו בהתנדבות, או כי מחיר סביר. הפרות הקדושות של "בי" טחון המדינה", "עם סגולה" ושאר ראשי בקר וניכסי צאן אידיאולוגיים, הספיקו כדי להבטיח את הערצת ההמונים.

כל עוד היה זה מישרד חזק, בוטח בעצמו, לא היה זקוק לשרתעמולה. מנג' נון שטיפתהמוח פעל אוטומטית. ללא צורך בהנחייה מרכזית. העיתונאים הבלתי תלויים שירתו אותו בהתנדבות, או כי מחיר סביר. הפרות הקדושות של "בי" טחון המדינה", "עם סגולה" ושאר ראשי בקר וניכסי צאן אידיאולוגיים, הספיקו כדי להבטיח את הערצת ההמונים.

מכאן נגיע במהרה לקולנוע, לתיאטרון, הפסיכמה תהיה: התאם, לכוון, להדריך. מילים יפות. בייחוד כשמתרגמים אותן חזרה לגרמנית.

לאי איכפתיות הכללית שבה נתן קבל יצור זה בציבור, בעיתונות ובי כנסת, היא תופעה מוזענת כשלעצמה. רוצים במיניסטריון להסברה? מה יש? לא נראה. זה בסדר הכל עוד כיסא אחד, שאפשר לחלק אותו לעסי קנים. עוד שר. עוד לישכה. עוד מכונת פאר. עוד דירה-שרד. אין דבר.

אבל הפרות גוססות מאז יוסי-הכיפורים. המשטר הסתאב, התנוון ומתחיל להתפרק. כשאין לו ביטחון עצמי, כשאין לו ערכים חזקים, כשאין לו כשרו רה של אמת - זקוק מישרד ל"כשורה מפוברקת, לערכים מדוי מים. בקיצור: לתעמולה.

אבל הפרות גוססות מאז יוסי-הכיפורים. המשטר הסתאב, התנוון ומתחיל להתפרק. כשאין לו ביטחון עצמי, כשאין לו ערכים חזקים, כשאין לו כשרו רה של אמת - זקוק מישרד ל"כשורה מפוברקת, לערכים מדוי מים. בקיצור: לתעמולה.

זוהי עובדה מעניינת: כל אוצר המילים של מישרד הסברה לקוח, אישנה, משפת אשכנז. אם ינסה מר פרס לתרגם את שם מישרדו לאנגלית או לצרית פתית, הוא לא יצליח. פשוט אין מילה אנגלית או צרפתית, להסי כרה".

כשנשאל אותו ארכי-דמוקרט, פינחס ספיר, מדוע הסכים להקמת מישרד זה, ענה בתמימות: למה לא? הרי כולם דיברו כל הזמן שאין די הסברה, שזה לא בסדר. אז עכשיו יש.

כבודאי שלא. הגלויכשאלטונג יבוצע בהדרגה, לאטידאט, בשקטי בשקט. סוכני פרס יתרכבו בעיות נים. אנשיו יפתננו לעמדותיהמפי תח ברשות השידור. בלחש תתי פשט הפסיכמה: "כדאי להיות בסדר עם פרס".

אם מיקרה הוא שמישרד זה נמ"צ דווקא לרפ"י? שמכל חלקי מיפ לגתהעבודה, המערך, הקואליציה, זכה דווקא פלג זה בשלל?

כאשר שריהתעמולה של המדינות ה"טוטאליטריות" - קומוניסטיות או פאשיסיות - מנסים לתרגם את תואריהם לאנגלית, הם משתמשים בדרך-כלל במילה התמימה, "אינפורמציה". תירגום זה הוא, כמובן, שקר גס. שום שרתעמולה אינו שר לאינפורמציה, אלא לדיס-אינפורמציה (כלומר, הפצת מידע כוזב).

אם היה הדבר דרוש כדי לשכנע את משה דיין להישאר על כס שריהמחל, ולא לעזוב את ביטחוןהמדינה לאנחות, הרי זה מחיר קטן. פרסיתנחומים לרפ"י. פרס לשימעון פרס. יש כליך הרבה מיניסטריונים. שיהיה עוד אחד.

הפרצופים הנכונים ימלאו יותר ויותר את המסך. הקולות הנכונים יבקעו מן ה"רדיו. האנשים הנכונים יופיעו בכותרות. היריבים יעלמו בהדרגה. הקולות הבלתי רצויים יידומו.

אבל שטיפתהמוח פעל אוטומטית. ללא צורך בהנחייה מרכזית. העיתונאים הבלתי תלויים שירתו אותו בהתנדבות, או כי מחיר סביר. הפרות הקדושות של "בי" טחון המדינה", "עם סגולה" ושאר ראשי בקר וניכסי צאן אידיאולוגיים, הספיקו כדי להבטיח את הערצת ההמונים.

כאשר החלה הדמוקרטיה הצרפתית שר קעת, ונולד המשטר המלוכני של שארל דה-גול, מינה הגנרל-המלך שרתעמולה. אבל הוא לא העז לקרוא לו בשם שר הסברה. עד היום נושא שר זה את התור אר התמים, "דובר הממשלה". הוא מעמיד לפחת פנים שאין תפקידו אלא למסור הודעות ממשלתיות.

לא מישרד למדע. לא מישרד לטכ"נולוגיה. לא מישרד לרווחה. לא מישרד לנוער. לא מישרד לשלום. לא מישרד לעניינים ערביים. לא מישרד לספורט. מישרד לתעמולה.

גבלס מוסר הנחיות לעורכי העיתונים הגרמניים

במחנות-ריכוז. זה פווייה. זה מויה. זה מויה. שן, השליטה באמצעייהתקשורת מספיקה בתחלטי.

למראית-עין - מיקרה. אך יש שיטה במיקרה. מכל חלקי המערך, רפ"י היא הקרובה ביותר לתפיסה טוטאלית טרית. פוזחן הביטחוניזם (תוך יחס של הוסריאטריות כלפי הכיר טחון עצמו), כאריזמה של מנחה, לאומנות, תאוות-יפוח - כל זה מוביל כביוון מסויים.

אבל בשפה אחת לא יהיה למר פרס שום קושי. בשפה זו ישנו כל התוארים והמזים מן המוכן. ולא במיקרה.

אורכו ולרוחבו של העולם ה"דמוקרטי אין אף מישרד אחד להסברה. יהיו למר פרס, בתפקידו החדש, עמיי תים רבים. בקהילותהכנסת של אמריקה הלטינית, במישטרי הדמוקרטיה ה"עממית, אולי בפורמנות ובספרד. אך לא יהיה לו את עמית אחד במדינה דמוקרטית כלשהי.

אם יצליח פרס להגשים רעיון טוטאליטרי זה? הדבר יהיה תלוי, מעתה, בכל שדרן ברשות השידור, בכל עורך, בכל מפיק. הם הפכו להיילים בחזית חופשי-הביטוי. חזית זו היא עתה המיגור המכריע במאבק על דמות המדינה. השאלה היא מי יתפרק קודם: המישטר שמינה את שריהתעמולה, או הדמוקרטיה הישראלית.

עכשיו השתלטה רפ"י על הסברה. כל השמות המוזכרים לפי שעה בקשר למיר ניו מנכ"ל רשות השידור, הם של אנשי רפ"י גלויים או מסוים. הון ומן-מה יתרכזו במיניסטריון התעמולה כל אנשי רפ"י, כשם שכל אנשי מפ"ם עוסקים

העולם זוכר את הדוקטור יונה גבלס, לדראוניצח, בתוארו העממי: "שר התעמולה". פרופגנדה-מיניסטר. אולם תוארו הרשמי של הדוקטור טור הקטן היה: "שר הסברה העממית והתעמולה".

אין וגם לא יכול להיות. כי עצם הרעיון שהממשלה רשאית או יכולה להשתלט על זרם המידע וההסברה הוא תועבה. הוא נוגד את אחד ממגליהיסוד של החברה הדמוקרטית.

העולם זוכר את הדוקטור יונה גבלס, לדראוניצח, בתוארו העממי: "שר התעמולה". פרופגנדה-מיניסטר. אולם תוארו הרשמי של הדוקטור טור הקטן היה: "שר הסברה העממית והתעמולה".

במדינת ישראל, מיניסטריון התעמולה ינק את סמכותו מהשקפת חברתית מסוימת. לפיה אין ה"מדינה קיימת למען האדם, אלא האדם קיים למען המדינה (תמיצגת את העם, הגוע, הלאום, הדת, המעמד, הדם, הרעי יון, או כל מיתוס מופשט אחר).

במדינת ישראל, מיניסטריון התעמולה ינק את סמכותו מהשקפת חברתית מסוימת. לפיה אין ה"מדינה קיימת למען האדם, אלא האדם קיים למען המדינה (תמיצגת את העם, הגוע, הלאום, הדת, המעמד, הדם, הרעי יון, או כל מיתוס מופשט אחר).

אם קיים האדם למען המדינה, ה"מישרד הסברה" כדאי שיפעל בתוך המדינה, שולל גישה דמוקרטית זו מעיקרה. אחרת - לשם מה המישרד? הקמת מישרד כזה מבטאת את התש"